

Aleksis K – uusi vuosi

Maaherra ja muuherra

Vasta muutama vuosi on kulunut siitä, kun suurin osa Suomen lääneistä yhdisteltiin ja maaherrojen määrä putosi puoleen. Vain Lapin, Oulun ja Ahvenanmaan läänit jäivät ennalleen. Vaan eipä riittänyt tuokaan. Nyt vuodenvaihteessa lakkautettiin läänit kokonaan ja maaherrat lähetettiin eläkkeelle. Tilalle tuli aluehallintovirastoja ja aluehallintovirastojen ylikomandantteja.

Varmaankin kehitys kehittyy jälleen kerran. Johan Johan Ludvig Runeberg ennusti tämän Vänrikki Stoolin tarinoiden runossa Maaherra, jossa nimihenkilö selvästi antaa valtuudet Kehittyvien maakuntien Suomelle: *”Te voiton saitte, Teill’ on valta nyt, siis minun tehkää, miten miellyttää! Mut laki, ennen mua syntynyt, myös jälkeheni jää.”*

Lääneistä ja maaherroista pääseminen on paikallaan senkin vuoksi, että nykyisin on pyrittävä entistä läheisempiin suhteisiin hallitsijoiden ja kansalaisten välillä, ruohonjuuritasolle – sanalla sanoen subsidiariteettiin. Maaherra ei kuulosta oikein subsidiariteettiselta, koska titteli on epäselvä. Eihän tätä herraa oikeasti ole tehty maasta, niin kuin Aatami, eikä hän johda koko maata, vaan vain osaa. Maanosaherra ei silti kuulostaisi yhtään paremmalta. Ja miksi juuri herra? Lapissa ja vähän muuallakin oli pitkän aikaa herrana rouva, ja se oli omiaan aiheuttamaan sekaannusta, varsinkin sen jälkeen kun rouvasta tuli eronnut rouva.

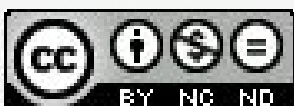
Myös ulkomaalaisille asiaa on ollut monesti hankala selittää, kuten Oulun maaherra Eino Siuruainen on muistellut. Hänen tittelään ei osattu kääntää ruotsiksi jollakin vierailulla, joten lopulta esittelijä joutui turvautumaan ensimmäiseen mieleen tulevaan käännökseen: ”Jordgubbe Siuruainen.”

Ylikomandantin titteli on paljon selvempi, sillä siinä ei ole turhaa kainostelua eikä sukupuolierottelua. Ulkomaaneläväkin ymmärtää, kun hänelle esitellään, että tämä tässä on Oberüberführer Sejase.

Sama semantiikka koskee myös läänin uutta nimeä, aluehallintovirastoa. Se sentään kuulostaa joltakin. Mikä se ”lääni” muka on – koko sana ei tarkoita oikein mitään ja kuulostaakin melkein kuin läävältä. ”Aluehallintovirasto” sen sijaan kertoo ryhdikkäästi kerralla, että täällä käsitellään alueen asioita ja käsittely tarkoittaa hallinnointia ja asialla on virkakunta, joten takuulla tulee aikanaan valmista.

Nimi voisi tosin olla vielä täsmällisempi, esimerkiksi sisäasiainalueellisympäristö- ja työsuojeluhallinnoimisen toimeenpano- ja ohjausvirastokonttori. Saman tien voitaisiin täsmentää monia muitakin kuluneita ja epätarkkoja ilmaisuja. Ihan vain esimerkkinä mainittakoon käsite ”koira”, joka nykyisin voi tarkoittaa melkein mitä tahansa, vaikka täsmällisesti sanottuna kysymys on kesyeläinkunnan paikallisedustusyksilöstä.

Sekin on mainio asia, että aluehallinto jaetaan loogisiin osiin. Ennen Suomessa olivat Etelä-Suomen, Itä-Suomen ja Länsi-Suomen läänit, muttei Pohjois-Suomen lääniä ollenkaan. Nyt saadaan Pohjois-Suomen aluehallintovirasto entisen Oulun läänin kohdalle. Samalla tulee virallisesti todistetuksi, että Lappi ei ole Pohjois-Suomea, koska entinen Lapin lääni ei kuulu Pohjois-Suomen vaan Lapin aluehallintovirastoon.

Artikkelin lähde Kaleva